

DECIZIE

de inadmisibilitate a sesizării nr.161g/2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 73 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova
(recunoașterea în calitate de parte civilmente responsabilă)

nr. 115 din 15.12.2017

Monitorul Oficial nr.95-104/45 din 23.03.2018

* * *

Curtea Constituțională, statuând în componența:
DI Tudor PANȚÎRU, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
Dna Victoria IFTODI,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *grefier*,
Având în vedere sesizarea depusă la 5 decembrie 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 15 decembrie 2017 în camera de consiliu,
Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „conform acțiunii civile înaintate în procesul penal, poate fi supusă răspunderii materiale pentru prejudiciul material cauzat de faptele învinuitului, inculpatului” din alineatul (1) și a alineatului (2) din articolul 73 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003, ridicată de avocatul Dumitru Cucu, în dosarul nr.1–19/2017, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională la 5 decembrie 2017 de către judecătorul Ana Cucerescu din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în temeiul articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din [Constituție](#), astfel cum a fost interpretat prin [Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016](#), precum și al [Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională](#).

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 12 februarie 2016, organul de urmărire penală al Centrului pentru combaterea crimelor informatice al Inspectoratului Național de Investigații al Inspectoratului General al Poliției a dispus începerea urmăririi penale *in rem* pentru însușirea prin înșelăciune și abuz de încredere a mijloacelor bănești în proporții deosebit de mari, infracțiune prevăzută de art.190 alin.(5) din [Codul penal](#).

4. La 11 iulie 2016, lui R.Basaev i s-a înaintat învinuirea pentru comiterea infracțiunii prevăzute la art.190 alin.(5) din [Codul penal](#), iar L.Buzuleac și E.Basaev au fost învinuiți de comiterea infracțiunii prevăzute la articolele 42 alin.(5) și 190 alin.(5) din [Codul penal](#).

5. În baza acțiunii civile înaintate în cadrul cauzei penale, prin Ordonanța conducătorului organului de urmărire penală din 22 iulie 2016, L.Gancear a fost recunoscută în calitate de parte civilmente

responsabilă pentru prejudiciul cauzat de L.Buzuleac.

6. În cadrul examinării în fond a cauzei penale de învinuire a lui R.Basaev, L.Buzuleac și E.Basaev, la 21 noiembrie 2017, avocatul părții civilmente responsabile, Dumitru Cucu, a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor menționate la §1 din prezenta decizie.

7. Prin încheierea din 24 noiembrie 2017, instanța de judecată a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și transmiterea sesizării Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale [Constituției](#) (republicată în M.O., 2016, nr.78, art.140) sunt următoarele:

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 127

Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

(3) Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale.

(4) Bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, căile de comunicație, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003 (republicat în M.O., 2013, nr.248–251, art.699) sunt următoarele:

Articolul 73

Partea civilmente responsabilă

„(1) Parte civilmente responsabilă este recunoscută persoana fizică sau juridică care, în baza legii sau conform acțiunii civile înaintate în procesul penal, poate fi supusă răspunderii materiale pentru prejudiciul material cauzat de faptele învinuitului, inculpatului.

(2) **Recunoașterea ca parte civilmente responsabilă se face prin hotărâre a organului de urmărire penală sau a instanței.**

(3) În cazul în care se constată că, după recunoașterea părții civilmente responsabile, persoana respectivă nu poartă răspundere materială pentru prejudiciul material cauzat de către învinuit, inculpat sau că din alte motive lipsesc temeiuri pentru ca persoana să fie în calitate de parte civilmente responsabilă, organul de urmărire penală sau instanța, prin hotărâre motivată, încetează participarea persoanei la proces în calitate de parte civilmente responsabil.”

Articolul 220

Aplicarea legislației la examinarea acțiunii civile

„[...]”

(3) Hotărârea privind acțiunea civilă se adoptă în conformitate cu **normele dreptului civil** și ale altor domenii de drept.

[...]

Articolul 221

Înaintarea acțiunii civile în procesul penal

„[...]

(2) Acțiunea civilă se înaintează **față de bănuț, învinut, inculpat, față de o persoană necunoscută care urmează să fie trasă la răspundere sau față de persoana care poate fi responsabilă de acțiunile învinutului, inculpatului.**

[...]

10. Prevederile relevante ale Codului civil al Republicii Moldova nr.1107-XV din 6 iunie 2002 (M.O., 2002, nr.82–86, art.661) sunt următoarele:

Articolul 1398

Temeiul și condițiile generale ale răspunderii delictuale

„[...]

(3) O altă persoană decât autorul prejudiciului este obligată să repare prejudiciul numai în cazurile expres prevăzute de lege.

[...]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că prevederile contestate permit organului de urmărire penală să recunoască în mod arbitrar orice persoană în calitate de parte civilmente responsabilă, chiar și în lipsa unei legături a acesteia cu cauza penală. Or, în speță a fost recunoscută în calitate de parte civilmente responsabilă părintele învinutului care a atins vârsta majoratului.

12. În acest context, autorul excepției menționează că prerogativa oferită organului de urmărire penală de art.73 alin (1) și alin.(2) din Codul de procedură penală contravine principiilor constituționale privind protecția proprietății.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit.a) din [Constituție](#), controlul constituționalității legilor, în speță a Codului de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de avocatul Dumitru Cucu, în dosarul nr.1–19/2017, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din [Constituție](#), astfel cum a fost interpretat prin [Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016](#).

16. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit.g) din [Constituție](#), **presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinenta prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.**

17. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „*conform acțiunii civile înainte în procesul penal, poate fi supusă răspunderii materiale pentru prejudiciul material cauzat de faptele învinutului, inculpatului*” din alineatul (1), precum și alineatul (2) din articolul 73 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova.

18. Curtea observă că autorul excepției, invocând încălcarea principiilor constituționale privind protecția proprietății, nu a indicat exact care ar fi normele constituționale pretins încălcate și nici nu a motivat raportul de contrarierate dintre dispozițiile contestate și principiile constituționale.

19. Așadar, Curtea reține că, dacă ar proceda la examinarea excepției de neconstituționalitate motivate într-o asemenea manieră, instanța de control constituțional s-ar substitui autorului acesteia în formularea unor critici de neconstituționalitate, ceea ce ar echivala cu un control efectuat din oficiu,

inadmisibil însă în condițiile în care, prin prisma articolului 24 alin.(2) din [Legea cu privire la Curtea Constituțională](#) și articolului 39 din [Codul jurisdicției constituționale](#), **sesizarea trebuie să fie motivată**, să cuprindă obiectul și împrejurările pe care subiectul își întemeiază cerințele.

20. Mai mult, Curtea constată că aspectele invocate în sesizare vizează o problemă de interpretare și aplicare corectă a legii, nu de constituționalitate a ei. Or, Curtea observă că art.221 alin.(2) din Codul de procedură penală enumeră subiecții față de care poate fi înaintată acțiunea civilă – bănuț, învinuit, inculpat, față de o persoană necunoscută care urmează să fie trasă la răspundere sau **față de persoana care poate fi responsabilă de acțiunile învinuitului, inculpatului**, iar potrivit art.220 alin.(3) din același cod, hotărârea privind acțiunea civilă **se adoptă în conformitate cu normele dreptului civil și ale altor domenii de drept**.

21. În acest context, Curtea menționează că, potrivit art.1398 alin.(3) din Codul civil, **o altă persoană decât autorul prejudiciului este obligată să repare prejudiciul numai în cazurile expres prevăzute de lege**.

22. Pe cale de consecință, Curtea conchide că exercitarea controlului asupra aplicării corecte a normelor de drept civil la înaintarea acțiunii civile în procesul penal intră în competența instanțelor de judecată, fiind activități specifice și inerente înfăptuirii justiției, și nu realizării controlului de constituționalitate, ce vizează verificarea conformității legii cu Constituția.

23. Ținând cont de cele menționate mai sus, Curtea reține că excepția de neconstituționalitate nu poate fi admisă pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din [Legea cu privire la Curtea Constituțională](#), articolelor 61 alin.(3) și 64 din [Codul jurisdicției constituționale](#) și al pct.28 lit.d) din [Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională](#), Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „conform acțiunii civile înaintate în procesul penal, poate fi supusă răspunderii materiale pentru prejudiciul material cauzat de faptele învinuitului, inculpatului” din alineatul (1) și a alineatului (2) din articolul 73 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003, ridicată de avocatul Dumitru Cucu, în dosarul nr.1–19/2017, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.*

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE Tudor PANȚÎRU

Nr.115. Chișinău, 15 decembrie 2017.